

ท롬โบน : กระบวนการเรียนรู้วัฒนธรรมดนตรีตะวันตก
โรงเรียนศิลปะแห่งชาติ สปป.ลาว

**Trombone: Learning Process of Western Music Culture for National Art School,
Lao PDR**

ทัศนัย เพ็ญสิทธิ์, ศิรมา พนาภินันท์

Thasanae Phensit, Sirima Panapinun

สาขาวิชาดนตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Music Department Faculty of Fine and Applied Arts Suan Sunandha Rajabhat University

(Received : September 17,2020 Revised : November 13,2020 Accepted : November 23, 2020)

บทคัดย่อ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หรือ สปป.ลาว มีเมืองหลวงคือ เวียงจันทน์ (Vientiane) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีเขตแดนติดกับประเทศไทย และประเทศอื่นๆเช่นพม่า จีน เวียดนาม และกัมพูชาเป็นโอกาสทางการศึกษาดูงานครั้งนี้ได้เรียนรู้ถึงสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ที่เรียบง่าย สนุกสนาน และนันทนาการในศิลปวัฒนธรรมอย่างง่าย เพื่อศึกษาแนวทางในการปฏิบัติ การถ่ายทอดขนบศิลปวัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่ของสปป.ลาว ที่มีวิถีชีวิต สังคม และศิลปวัฒนธรรมคล้ายกับภาคอีสานของประเทศไทย โดยได้ศึกษาเรียนรู้ศิลปศาสตร์ทางการขับ (การร้อง) ในรูปแบบต่างๆ และได้เยี่ยมชมโรงเรียนศิลปะแห่งชาติลาว ซึ่งเป็นสถานศึกษาเกี่ยวกับงานศาสตร์ทางศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ และศิลปะ โดยตรงซึ่งเป็นสถานที่ที่เหมาะสมแก่การศึกษาเรียนรู้ถึงแหล่งวัฒนธรรมทางด้านงานศิลปะ อีกทั้งระบบการเรียนการสอนที่เปี่ยมลักษณะของศิลปวัฒนธรรมของลาว รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่มีความเปี่ยมหลากหลายวัฒนธรรมทางวัฒนธรรมตะวันตก เพื่อทำให้ระบบกระบวนการเรียนการสอนมีความทันสมัยและเท่าเทียมกับสังคมวัฒนธรรมอื่นๆ อีกทั้งยังเป็นการเปิดโลกทัศน์แก่การเรียนรู้วัฒนธรรมอื่นๆ

คำสำคัญ : ท롬โบน, กระบวนการเรียนรู้วัฒนธรรมตะวันตก, โรงเรียนศิลปะแห่งชาติ

ABSTRACT

Lao People's Democratic Republic (Lao PDR) capital city is Vientiane. Lao PDR is a neighboring country in Southeast Asia that borders Thailand and other countries such as Myanmar, China, Vietnam, and Cambodia. From this study-visit, researchers learned about society, culture, and way of life that is simple and interesting. In terms of arts and culture, it's extremely interesting to study. Learning practice guidelines about arts and cultures in each area of Lao PDR that have a way of life, social, art, and culture similar to the Northeast region of Thailand. By studying the art of singing in various styles and visiting the Lao National Art School which is an education institute directly about music, dance, and art which is the best place to study and learn about cultural sources of art and the system is unique for Lao art culture. Including the development of a teaching and learning curriculum that is from western culture to make the teaching and learning modern and equal to the other countries. It also opens the world of learning about other cultures.

Keyword: Trombone, Learning process, Western music, Lao National Art School

ระบบการศึกษา “สปป.ลาว”

แผนการดำเนินการศึกษาของลาว สรุปรูปเนื้อหาของการศึกษาออกได้ ๒๒๓ สปีดดังนี้

สปีดที่ 1 การศึกษาลาวในสมัยโบราณ สปีดที่ 2 สถานการศึกษาลาวในสมัยฝรั่งเศสปกครอง และสมัยอเมริกาทำสงครามอินโดจีน สปีดที่ 3 การศึกษาลาวหลังสถาปนาเป็นประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สมจิตร์ ใสสุวรรณ, 2548)

ระบบการศึกษาของประเทศลาวโดยทั่วไปมีการจัดการเรียนการสอนในระดับอนุบาลและกฏวัยเรียน ซึ่งโรงเรียนอนุบาลในประเทศลาวจะมีทั้งโรงเรียนรัฐบาลและเอกชน จะเปิดรับนักเรียนตั้งแต่อายุ 3-6 ปี โดยใช้เวลาในการเรียน 3 ปี แบบ ๒ ปี ๒ ชั้นอนุบาล 1-3 เมื่อจบชั้นอนุบาลแล้วจะเข้าเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตามลำดับ หลังจากประเทศลาวได้เปลี่ยนแปลงปกครองเมื่อ พ.ศ. 2528 นั้น ประเทศลาวได้เปลี่ยนระบบการศึกษาในรูปแบบ 11 ปี ๒ ชั้น 5-3-3

ระดับอนุบาล ใช้ระยะเวลาในการเรียน 3 ปี ตั้งแต่ อายุ 3-6 ปี □

ระดับประถมศึกษา ใช้ระยะเวลาในการเรียน 5 ปี ตั้งแต่ อายุ 7-11 ปี นักเรียนจะเริ่มเรียนเมื่ออายุ 6 ปี ซึ่งการเรียนในระดับนี้จะเปิดภาคบังคับเพื่อให้ทุกคนได้จบการศึกษาในระดับนี้ แต่ในปฏิบัติการศึกษาภาคบังคับจะมีได้ผลที่ดีเฉพาะนักเรียนที่อยู่ในเขตชุมชนเมืองใหญ่เท่านั้น นักเรียนที่อยู่ในชนบท เนื่องจากประเทศลาวมีพื้นที่ประเทศที่กว้างขวางและมีการกระจายกันอยู่จึงอาจทำให้การศึกษาขั้นนี้ไปไม่ถึง

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ใช้ระยะเวลาในการเรียน 3 ปี ศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นจะเรียนตั้งแต่ อายุ 12-14 ปี สปีดมัธยมศึกษาตอนปลาย จะเรียนตั้งแต่ อายุ 15-17 ปี โดยมัธยมศึกษาตอนต้นจะเน้นเสริมในการเรียนภาษาอังกฤษเพิ่ม และมีมัธยมศึกษาตอนปลายจะเปิดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานในระบบ 5-3-3 ซึ่งจะอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ระดับการศึกษาสายอาชีพ การเข้าศึกษาในระดับสายอาชีพนั้นจะใช้ระยะเวลาในการศึกษา 3 ปี ตั้งแต่ ๑๖-๑๘ ปี โดยแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทดังนี้

1. โรงเรียนอาชีวศึกษา หรือ Vocational school จะเป็นการฝึกอบรมเทคนิคเกี่ยวกับวิชาชีพแรงงาน เช่น การฝึกอบรมครูสำหรับโรงเรียนอนุบาล โรงเรียนการบัญชี โรงเรียนการพยาบาล เป็นต้น
2. โรงเรียนเทคนิคระดับกลาง หรือ Middle technical school เป็นการฝึกอบรมเทคนิควิชาชีพระดับกลาง เช่น สถาบันโพลีเทคนิค วิทยาลัยเทคนิค เป็นต้น
3. โรงเรียนเทคนิคระดับสูง หรือ High technical school เป็นการฝึกอบรมเทคนิควิชาชีพขั้นสูง

ระดับอุดมศึกษาหรือการศึกษาขั้นสูง การศึกษาในมหาวิทยาลัยนั้นเป็นการศึกษาขั้นสูง จะดูแลกำกับและรับผิดชอบโดยกรมอาชีวศึกษาและมหาวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการ ยกเว้นการศึกษาเฉพาะทางซึ่งอยู่ในความดูแลของกระทรวงอื่น โดยเมื่อเด็กจบการศึกษาในระดับประถมและมัธยมศึกษาแล้วจะมีการคัดเลือกนักเรียนเพื่อเสนอกระทรวงศึกษาธิการให้เข้าได้เข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

โรงเรียนศิลปะแห่งชาติ สปป. ลาว

รูปภาพที่ 2 แผนผังนุคกลาง โรงเรียนศิลปะแห่งชาติ สปป.ลาว
ที่มา: ทัศนีย์ เพ็ญสิทธิ์. 2 พฤศจิกายน 2561

ตารางรายละเอียดการจัดการเรียนการสอน

รายละเอียดจากแผนจัดการเรียนการสอน สิกธ 2018-2019

ว/ก	วันທີเรียนสอน	ตอนเช้า	ตอนบ่าย	หมายเหตุ	
1	วันจันทร์	8:00-11:30	วิชาเฉพาะ	13:30-16:30	วิชาศึกษาศาสตร์-สอนพิเศษ
2	วันอังคาร	8:00-11:30	รวมสามัญ	13:30-16:30	รวมสามัญ
3	วันพุธ	8:00-11:30	วิชาเฉพาะ	13:30-16:30	วิชาเฉพาะ
4	วันพฤหัสบดี	8:00-11:30	รวมสามัญ	13:30-16:30	รวมสามัญ
5	วันศุกร์	8:00-11:30	วิชาเฉพาะ	13:30-16:30	วิชาศึกษาศาสตร์-สอนพิเศษ

รูปภาพที่ 3 ตารางการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนศิลปะแห่งชาติ สปป.ลาว
ที่มา: ทัศนีย์ เพ็ญสิทธิ์, 2 พฤศจิกายน 2561

จากตารางการจัดการเรียนการสอนจะเห็นได้ว่าในแต่ละวัน/สัปดาห์ ได้มีการเรียนหมวดหมู่วิชาที่รอบรู้ โดยหลักๆ จะแบ่งออกเป็น 2 หมวดหมู่ วิชาหรือหมวดวิชาหลักดังตาราง คือ วิชาเฉพาะและวิชาสามัญ ซึ่งนักเรียนทั้งหมดก็จะใช้ตารางเรียนแบบเดียวกันทั้งหมดในทุกระดับชั้น จะแตกต่างกันที่รายวิชาที่เลือกหรือตามความชอบความสนใจเรียนที่นักเรียนเลือกเรียนเอง ด้วยวิธีนี้พอถึงเวลาปฏิบัติเครื่องดนตรี นักเรียนทุกคน จะเรียนปฏิบัติฝึกทักษะเฉพาะเครื่องของตนเอง เป็นต้น

วัฒนธรรมดนตรีตะวันตกที่โรงเรียนศิลปะแห่งชาติ สปป.ลาว

โรงเรียนศิลปะแห่งชาติ สปป.ลาว ได้ดำเนินการเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนมาตั้งแต่ปี 1958 จนถึงปัจจุบัน ก็ประมาณ 60 ปี เริ่มตั้งแต่เปิดโรงเรียนสอนวิชาชีพเกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้านพื้นเมือง จนพัฒนาหลักสูตรที่มีความหลากหลายวิชาชีพมากขึ้น อีกทั้งยังมีหลักสูตรการเรียนการสอนศิลปะทางวัฒนธรรมตะวันตกเพิ่มเติมเข้ามา ซึ่งเป็นที่สนใจอย่างยิ่งสำหรับผู้สนใจเรียน เพื่อที่จะได้มีทักษะความรู้ความสามารถเทียบเท่ากับความเป็สากล และนำเสนอผลงานสู่ระดับนานาชาติได้ จุดนี้จึงเป็นที่สนใจที่อยากจะศึกษาในกิจกรรมกระบวนการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับดนตรีตะวันตกทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ

จากการได้เยี่ยมชม ศึกษาดูงาน ณ โรงเรียนศิลปะแห่งชาติ สปป.ลาว ครั้งนี้ ถึงแม้ว่าจะมีเวลาไม่มากนักแต่ก็ควรได้สัมผัสกับบรรยากาศที่อบอุ่นและน่าสนใจ ซึ่งอาจจะมีอุปสรรคบางอย่างที่ไม่สามารถนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการเรียนรู้ได้

กิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีตะวันตกที่โรงเรียนศิลปะแห่งชาติ สปป.ลาว จากที่ได้เข้าไปเยี่ยมชมและได้สัมภาษณ์จากครูผู้สอนจึงเรียบเรียงข้อมูลได้ดังนี้

หมวดวิชาเฉพาะ (ดนตรีตะวันตก) แบ่งออกเป็นวิชาที่ด้วยเรื่องทฤษฎีในสากล หรือ ซอล-แฟ (ซอล-ฟา) และวิชาปฏิบัติ (เครื่องดนตรี) โดยจะแบ่งตามประเภทและชนิดเครื่องดนตรี คือ

เครื่องเป่าลมไม้ (Woodwind) ได้แก่ ฟลูต คลาริเน็ต โอโบ แซกโซโฟน ฯลฯ

เครื่องเป่าลมทองเหลือง (Brass) ได้แก่ เฟรซฮอร์น ทรัมเปต ทรอมโบน ฯลฯ

เครื่องสาย (String) ได้แก่ ไวโอลิน วิโอลา เชลโล อับเบิลเบส ฯลฯ

เครื่องลิ่มนิ้ว (Key board) ได้แก่ เปียโน ฯลฯ

เครื่องกระทบจังหวะ (Percussion) ได้แก่ กลองชุด ฯลฯ

เครื่องดนตรีที่ใช้ไฟฟ้า (Electric) ได้แก่ กีตาร์ไฟฟ้า เปียโนไฟฟ้า ฯลฯ

ทั้งหมดนี้เป็นเพียงหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เปิดสอนดนตรีตะวันตก ยังมีรายวิชาอื่นๆอีก เช่น การขับร้อง การเต้น และอื่นๆ

รูปภาพที่ 4-7 นมจากชมัยกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรี โรงเรียนศิลปะแห่งชาติ สปป.ลาว
ที่มา: ทัศนีย์ เพ็ญสิทธิ์, ปทุมพงษ์ ธรรมลังกา, 2 พฤศจิกายน 2561

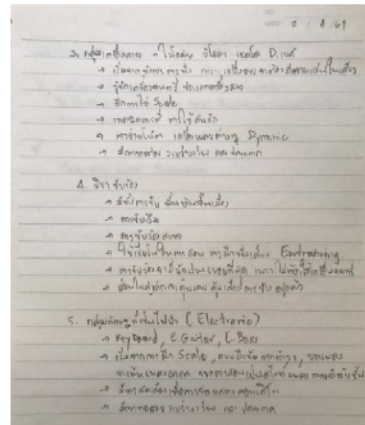
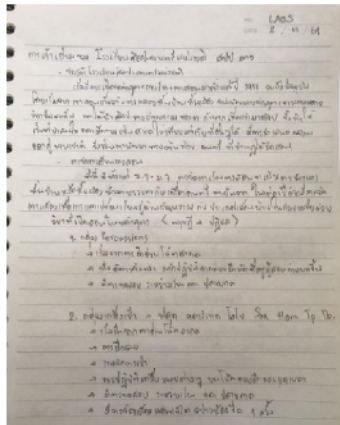
รูปภาพที่ 10-11 แบบฝึกหัดสำหรับการเรียนการสอนท롬โบน โรงเรียนศิลปะแห่งชาติ สปป.ลาว
ที่มา: ทัศนีย์ เพ็ญสิทธิ. 2 พฤศจิกายน 2561

บทเพลง สำหรับการเรียนการสอนท롬โบนที่นี้ ไม่ได้มีความเป็ดนตรีคลาสสิกมากนัก บทเพลงที่เลือกก็จะเป็เพลงพื้นบ้านพื้นเมือง ที่เขียนหรือเรียบเรียงในท้องถิ่นมากเองร่วมกับเครื่องดนตรี หรือวงดนตรีอื่นๆ สำหรับในเพลงเดี่ยวเฉพาะของท롬โบนก็พอจะมีให้เห็นบ้างเช่น Czardas de monti เป็ต้น สำหรับใหญ่จะไม่ได้อยู็ในรูปแบบเพลงคลาสสิก หรือคอนเสิร์ตแบบด แต่ก็มีบ้างบางโอกาสที่ด้องบรรเลงเป็วงคอนเสิร์ตแบบดใหญ่ๆ หรืออย็วงซิมโฟนีออร์เคสตรา หรือวงวิנדแบนด เป็ต้น

รูปภาพที่ 12-13 แบบฝึกหัดและบทเพลงสำหรับท롬โบน โรงเรียนศิลปะแห่งชาติ สปป.ลาว
ที่มา: ทัศนีย์ เพ็ญสิทธิ. 2 พฤศจิกายน 2561

อย็ปรักตามนายเพ็ชรทะไซ อำพะวง เป็ครูผู้สอนท롬โบน แนะนำว่านักเรียนที่จะเข็มาเรียนที่โรงเรียนแห่งนี้นักเรียนจะด้องมีความพร้อมทั้งทักษะความรู้ความสามารถในขั้นพื้นฐานเป็อย็งดี ด้องมีอุปกรณ์เครื่องดนตรีเป็ของตัวเอง หรือถ็นักเรียนคนใดไม่สมัารถมีเครื่องเป็ของตัวเองได้จริงๆก็ด้องมีค่าใช้จ่ายไปเช่าเครื่องของโรงเรียนได้ โดยจะด้องหักยัดค่าเช่าไปรษายไป 700,000 กีบ โดยประมาณ หรือ คิดเป็เงินบาท คือประมาณ 3,000 บาท ทั้งนี้เพราะว่าโรงเรียนและรัฐบาลไม่มีเงินพอที่จะสนับสนุนในการซื้ออุปกรณ์เครื่องดนตรีให้เพียงกับความต้องการตามจำนวนนักเรียนได้ จึงได้ริเ็เบ็ยเงินขึ้นเพื่อเป็การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน และทั้งยังเป็การฝึกให้นักเรียนมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ และรักในสิ่งที่ตนเองชอบทำ เพราะฉะนั้นเมื่อนักเรียนจำยัดเข็มาเรียนแล้วนักเรียนจะด้องดูแลรักษาเครื่องดนตรีนั้นเสมือนเป็เครื่องของตัวเองเข็กัน แต่ถ็มีข้อเสียที่ว่านักเรียนไม่สมัารถนำเครื่องดนตรีนั้นๆกลับไปฝากบ้านหรือทบทวนที่บ้นได้ ฝั่งโรงเรียนจึงสนับสนุนให้นักเรียนมีเครื่องดนตรีเป็ของตัวเอง

รูปภาพที่ 14-15 สมุดจดบันทึกการสัมภาษณ์เพ็ชรทะไชย์ อำพะวง ครูผู้สอนทอมโบน
โรงเรียนศิลปะแห่งชาติ สปป.ลาว
ที่มา: ทศนีย์ เพ็ญสิทธิ. 2 พฤศจิกายน 2561

ทั้งหมดนี้เป็ประเด็นจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนทอมโบน จากโรงเรียนศิลปะแห่งชาติ สปป.ลาว ถึงวิธีการเรียนการสอน ตลอดจนกระบวนการถ่ายทอด การปฏิบัติทอมโบนเพื่อเปิดโลกทัศน์ยกระดับการพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถในวัฒนธรรมดนตรีตะวันตกให้ดีขึ้นและยังสามารถนำมาปรับและประยุกต์ใช้กับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของลาวได้อีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

รัตนาพร กุงพะหลวง, คมกฤษ การินทร์. (2561) แนวทางการจัดการเรียนการสอนดนตรี-รากศิลปปริทัศน์วิทยาลัยศิลปศึกษาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.วารสารศึกษาศาสตร์ 12, 3(2561): 104-115.
สมจิตร ไสสุวรรณ. (2548).การดนตรีศึกษาในสถาบันการศึกษาของรัฐ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรี มหาวิทยาลัยมหิดล.
UNESCO Bangkok. **Secondary Education Regional Information Base: Country profile Lao PDR.** Bangkok, 2008.
UNESCO Bangkok. Secondary teacher in Lao PDR: Priorities and prospects. (Prepared by K. Gannicot and C. Tibi). Secondary Teacher Policy Research in Asia, Bangkok, 2009.
UNESCO. UNESCO National Education Support Strategy (UNESS) – Lao PDR, 2008-2013. Draft, May 2008. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : www.ibe.unesco.org/sites/default/files/Lao_PDR.pdf